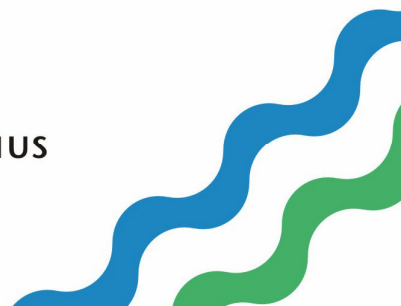

**Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen
talousarvioehdotus vuodelle 2008**

RIISTAN- JA KALANTUTKIMUS

01. (30.40.21)

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 16 021 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kalanviljelylaitosten ja tutkimusasemien sijoitusmenoina luetuttavien perusparannuksista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos tuottaa tutkittua tietoa ja asiantuntijapalveluita kala- ja riistavarojen kestävästä käytöstä hyväksi, luonnon monimuotoisuuden ylläpitämiseksi sekä kala- ja porotalouden elinvoimaisuuden turvaamiseksi.

RKTL tukee pääluokkaperustelussa esitettyjä maa- ja metsätalousministeriön toimialan vaikuttavuustavoitteita seuraavasti. Tutkimuslaitos

- tukee asiantuntijana kansallista ja kansainvälistä hallintoa ja päätöksentekoa
- vahvistaa kala- ja riistavarojen kestävästä ja monipuolista hyödyntämistä tukevaa tutkimusta ja kehittää kala- ja riistavarojen runsauden seuranta
- vahvistaa alan elinkeinojen kannattavuuden kehittymistä tukevaa tutkimusta ja palvelutuotantoa ja edistää vesiviljelyelinkeinojen kehittymistä monipuolisemmaksi, riskejä sietäväksi ja kannattavaksi
- edistää tietotuotannolla hirven, suurpetojen ja hylkeiden aiheuttamien vahinkojen ehkäisemistä
- edistää porolaidunten kestävästä käytöstä mm. tuottamalla tietoa laidunten tilasta
- saattaa verkkopalvelujen avulla tutkimustulokset entistä nopeammin päättäjien, yrittäjien sekä neuvonnan ja opetuksen käyttöön.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselle seuraavat alustavat tulostavoitteet.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Vuonna 2008 toteutetaan vuoden 2006 tuottavuusohjelmaa, mm. toimipaikkaverkoston kehittämällä sekä hankkimalla lisäpalveluja palvelukeskukselta.

Voimavaroja suunnataan elinkeinotutkimukseen, kansainvälistymiseen sekä uusien tuotteiden ja tiedonhallinnan kehittämiseen. Kalakantojen hoitamiseksi käytetään arvokalojen sovimuskasvatukseen ja istutuksiin noin 1,1 milj. euroa.

Tunnuslukutaulukko toiminnallisesta tuloksellisuudesta v. 2006 – 2008

Tulosalue	Kustannukset milj. euroa			HTV:t			Tuotot, milj. euroa		
	Tot. 2006	Arvio 2007	Arvio 2008	Tot. 2006	Arvio 2007	Arvio 2008	Tot. 2006	Arvio 2007	Arvio 2008
<i>Kala- ja riistavarojen arviointi sekä tilastointi</i>	2,80	2,85	2,88	47	48	48	0,88	0,88	0,85
<i>Kalantutkimus</i>	7,17	7,11	6,94	108	106	104	1,33	1,36	1,36
<i>- josta vesipuidedirektiivin täytäntöönpano</i>	0,34	0,55	0,80	3	8	10	0,07	0,10	0,10
<i>Elinkeino- ja yhteiskuntatutkimus</i>	2,31	2,28	2,28	30	30	30	0,55	0,60	0,60
<i>Riistantutkimus</i>	3,14	3,04	3,01	45	44	43	0,20	0,26	0,25
<i>Porontutkimus</i>	0,63	0,63	0,62	7	7	7	0,07	0,07	0,10
<i>- josta porolaidunten tilan seuranta</i>	0,08	0,10	0,10	1	2	2			
<i>Kalakantojen hoito</i>	2,32	2,31	2,30	12	12	12	0,10	0,08	0,08
<i>Vesiviljely</i>	4,94	4,90	4,81	67	66	65	1,28	1,30	1,30
<i>Muu palvelutuotanto</i>	0,31	0,30	0,27	5	4	3	0,41	0,40	0,40
<i>Yhteensä</i>	23,62	23,42	23,11	321	317	312	4,82	4,95	4,94

Tutkimuslaitoksen ulkopuolisen rahoituksen osuutta lisätään. Menoista katetaan 30 % ulkopuolisella rahoituksella, joka hankitaan yksityiseltä ja julkiselta sektorilta. Maksullisen toiminnan tuloja sekä yhteistyörahoituksen osuutta pyritään nostamaan mm tieto- ja asiantuntijatuotteiden myyntiä lisäämällä. Vesiviljelyn maksullisen toiminnan kannattavuutta parannetaan suunnitelluilla ja aloitetuilla toimenpiteillä.

	Työntuottavuus kpl/htv, mätilitra/htv tai poikasyksikkö/htv			Yksikkökustannukset euroa/kpl, euroa/mätilitra tai euroa/poikasyksikkö		
	k.a. 2004-2006	2007	2008	k.a. 2004-2006	2007	2008
Tutkimustoiminnan ja asiantuntijatehtävien kokonaiskustannukset/ tutkijahtv, 1 000 euroa	133	185	125			
Julkaisut (liukuva ka.)						
- asiantuntijatarkastetut tieteelliset artikkelit/tutkijahtv, kpl	0,8	0,8	0,9			
- muut julkaisut/tutkijahtv, kpl	2,5	2,7	2,7			
Kanta-arviot kpl	0,50	0,52	0,52	169 576	142 500	168 000
Tilastot kpl	1,35	1,65	1,50	73 389	55 600	73 000
Mäti, litraa	373	390	360	311	270	310
Laitospoikaset 1000 py à 50 g /kpl	118 253	112 000	110 000	1,23	1,19	1,25
Luonnonravintopoikaset 1000 py à 5 g /kpl	1 083 705	780 000	1 500 000	0,14	0,14	0,12

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006	2007	2008
	TP	TA	TAE
Tutkimus-, tilasto- ja palvelusuoritteet			
<i>Maksullisen toiminnan tuotot</i>	607	850	850
<i>Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset</i>	519	730	735
<i>Kustannusvastaavuus (tuotot-kustannukset)</i>	88	120	115
<i>Kustannusvastaavuus, %</i>	117	116	116
Vesiviljelytuotteet			
<i>Maksullisen toiminnan tuotot</i>	1071	1080	1 075
<i>Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset</i>	1743	1510	1400
<i>Kustannusvastaavuus (tuotot-kustannukset)</i>	-672	-430	-325
<i>Kustannusvastaavuus, %</i>	61	72	77

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006	2007	2008
	TP	TA	TAE
Yhteisrahoitteisen toiminnan tulot			
<i>- muilta valtion virastoilta saatava rahoitus</i>	2 833	2 900	2 900
<i>- EU:lta saatava rahoitus</i>	202	300	300
<i>- muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus</i>	549	400	450
<i>- yhteistoiminnan muut tuotot</i>	85	50	60
Tulot yhteensä	3 669	3 650	3 710
Hankkeiden kokonaiskustannukset	12 228	11 990	11 850
Kustannusvastaavuus (tulot-kustannukset)	-8 559	-8 340	-8 140
Kustannusvastaavuus, %	30	30	31

Tuotokset ja laadunhallinta

Asiantuntijatyötä lisätään. Tutkimuksen palvelukykyä päätöksenteolle parannetaan lisäämällä ongelmien monitieteellistä käsittelyä ekologisesta, taloudellisesta ja sosiaalisesta näkökulmasta. Tuotetaan tieteellisin kriteerien mukaista korkeatasoista tietoa ja pidetään tieteellisen julkaisutoiminnan määrän trendi nousevana. Tutkimuslaitos verkottuu Helsingissä, Joensuussa, Jyväskylässä, Oulussa ja Turussa yliopistojen kanssa muodostaen tutkimusyhteisöjä sekä toimii yhteistyössä kansallisten ja kansainvälisten tutkimuslaitosten kanssa. Vesiviljelyn, kannanarvioinnin ja tilastoinnin sekä tutkimuksen toiminnan laatu varmistetaan toimintajärjestelmillä. Projektityöskentelyä evaluointijärjestelmiseen vahvistetaan edelleen.

	2006 TP	2007 TA	2008 TAE
(Tuotanto 2006 = ka 2004-2006)			
Annetut lausunnot	112	105	110
Työryhmäjäsennydet	280	260	260
Tietelliset julkaisut	87	80	85
Kanta-arvioinnit ja tilastot	19	19	18
Mäti, litraa	4 623	4 250	4 200
Laitospoikaset, 1.000 py à 50 g /kpl	1 432	1 225	1 200
Luonnonravintopoikaset 1.000 py à 5 g /kpl	1 691	1 130	1 200

Julkaisutavoite 3 vuoden liukuvana keskiarvona

Toiminnan tulot ja menot (1 000 euroa)

	2006	2007	2008
	TP ¹⁾	TA ³⁾	TAE
Bruttomenot	20 100	20 807	20 441
Bruttotulot	2 734	4 410	4 420
Nettomenot	17 366	16 397	16 021

Siirtyvät erät

- siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 824
- siirtynyt seuraavalle vuodelle ²⁾	5 056

¹⁾ Määrärahoissa huomioitu vuoden 2005 talousarviossa tehdyt rakennemuutokset eli arvokalojen sopimuskasvatustoiminnan ja kalanviljelylaitoksien ja tutkimusasemien perusparannukseen tarkoitettujen momenttien yhdistäminen toimintamenomomentille

²⁾ sisältää sopimuskasvatuksen

³⁾ Huomioitu lisäyksenä muilta valtion virastoilta saatava yhteistoiminnan tuotot ja niitä vastaavat menot 1,6 milj. euroa.

Bruttomenoissa on lisäyksenä otettu huomioon 25 000 euroa uuden palkkausjärjestelmän käyttöönotosta aiheutuneisiin kustannuksiin sekä bruttotuloja vastaavana lisäyksenä on otettu huomioon 10 000 euroa. Vähennyksenä on huomioitu tuottavuusohjelman mukaiset säästöt 400 000 euroa sekä valtion eläkemaksujen muutoksena on otettu huomioon 1 000 euron vähennys bruttomenoihin.

Bruttotuloissa on otettu huomioon kertaluonteisena lisäyksenä 10 000 euroa.

Kun bruttomenot vähenevät yhteensä 366 000 euroa ja bruttotulot kasvavat 10 000 euroa, nettomäärärahan vähennys on 376 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina maksullisen toiminnan myyntituloina 1 925 000 euroa, muilta valtion virastoilta kertyvinä yhteistoiminnan tuottoina 1 600 000 euroa, EU-tutkimushankkeiden tuottoina 300 000 euroa, muiden yhteisrahoitteisten hankkeiden tuottoina 450 000 euroa sekä 135 000 euroa muina tuloina.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon maa-, vesi- ja talonrakennustyöt, jotka aiheutuvat tutkimuslaitoksen suorittamista tutkimus- ja vesiviljelytoiminnassa tarpeellisista

30.40.

muutostöistä ja peruskorjauksista. Määrärahalla edistetään arvokalakantojen hoitoa maa- ja metsätalousministeriön hyväksymien istutussuunnitelmien mukaisesti.

2008 talousarvio	16 021 000
2007 talousarvio	16 397 000
2006 tilinpäätös	16 597 000

Tutkimuslaitos jatkaa tutkimuksen suuntaamisesta yhteiskunnallisesti vaikuttaville alueille ja lisää tietotuotannon ja julkaisu-toiminnan määrää, laatua ja laaja-alaisuutta sekä niihin liittyvää asiantuntijatoimintaa ja viestintää. Toiminnan kokonaisvolyymi pienenee ministeriön hyväksymän tuottavuusohjelman mukaisesti. Sen sijaan tutkimuskysynnän painotukset muuttuvat edelleen. Varsinkin suurpetojen tutkimusta ja seurantaa lisätään ja kanta-arvioinnin seurantajärjestelmää kehitetään. Tutkimustulosten hyödynnettävyyttä elinkeinotoiminnassa parannetaan. Toiminnan kehittämisessä otetaan huomioon muutokset budjetti- ja työllisyysrahoituksessa. Rahoitus turvataan lähivuosina asiakasrahoituksen, EU-rahoituksen ja yhteistyörahoituksen avulla. Kehittämisessä otetaan edelleen huomioon myös tutkimuslaitoksen kansainvälisen evaluoinnin tulokset, sektoritutkimuslaitoksia koskevat päätökset ja suositukset sekä tutkimusasetusryhmän suositukset.

Toteutetaan vuoden 2006 tuottavuusohjelma mm. kehittämällä toimipaikkaverkostoa ja siirtymällä palvelukeskuksen asiakkaaksi henkilöstöpalvelun osalta vuoden 2008 aikana sekä osallistumalla hallinnonalan yhteistyöhön. Tuloksellisuuden mittaristoa kehitetään edelleen. Henkilöstön ammatilliseen kehitykseen investoidaan edelleen voimavaroja. Myös ulkopuolisen huippuosaamisen hankintaan panostetaan.

Toimintaa ja osaamista monipuolistetaan ja kansainvälistetään mm. yhteistyöllä varsinkin yliopistojen sekä muiden kotimaisten että ulkomaisten tutkimuslaitosten ja asiantuntijoiden kanssa. Tutkimuksen työprosessia terävöitetään toiminnanohjausjärjestelmän avulla. Toimipaikkaverkoston kehittämistä jatketaan strategian mukaisesti. Tutkijayhteisöjä vahvistetaan ja Helsingin yksikön suhteellinen osuus pienenee edelleen. Fyysiset investoinnit keskitetään tuloksellisuuden kannalta tärkeimpiin kohteisiin. Ajankohtaistiedotuksen laatua nostetaan. Tietämyshallinnan järjestelmän etuja hyödynnetään.

Keskeisiä tuotteita ovat tieteelliset ja muut julkaisut, yleistajuiset artikkelit, esitelmät, lausunnot, raportit, kanta-arviot, asiantuntijapalvelut ja tilastojulkaisut. Vesiviljelyn tärkeimmät tuotteet liittyvät kalaston monimuotoisuuden ylläpitoon. Niitä ovat emokalastot, maitipankki ja mäti sekä tutkimusmateriaali.

Tutkimus- ja viljelytoiminnan lisäksi toimitaan asiantuntijoina erilaisissa kansallisissa ja kansainvälisissä tehtävissä sekä hoidetaan tutkimuslaitokselle osoitetut kansalliset ja kansainväliset velvoitteet.

KANNANARVIOINTI JA TILASTOINTI

Kannanarvioinnin ja tilastoinnin tehtävänä on kala- ja riistavarojen ja niiden käytön seuranta.

Kalavarojen arviointi tuottaa kanta-arviot sekä saalisennusteet kalastuksen mitoituksen ja kantojen hoidon pohjaksi taloudellisesti tärkeimpien kalakantojen tilasta ja kehityksestä. Kalakantojen seurannat kattavat tärkeimmät merialueen kalalajimme: silakka, kilohaili, turska, lohi, Pohjanlahden siika, kuha, meritaimen ja kampela. Näiden EU-tiedonkeruuasetusten mukaisten suorien vel-

voitteiden toteuttamista varten jatketaan keskitetyn tietokantajärjestelmän rakentamista. Hanke jaksottuu vuosille 2006-2010. Sisävesien kalakantojen tarkennettu seuranta aloitetaan vuonna 2007 tehdyn suunnitelman perusteella.

Kalatieorekisterin kehittämistä kalaston perusseurantoja varten jatketaan yhteistyössä vesienhoitolain ja -asetuksen mukaisesti MMM:n ja YM:n kanssa. Hanke jaksottuu vuosille 2007 – 2009.

Riistakantojen seurannat kattavat kaikki tärkeät riistalajimme: hirvieläimet, suurpedot, merihylkeet, pienet riistanisäkkäät, metsäkanalinnut ja vesilinnut. Riistaseurantojen tiedonkeruu- ja raportointijärjestelmän uudistamista jatketaan yhteistyössä Metsästäjien keskusjärjestön ja MMM:n kanssa.

Vuonna 2008 tilastotoimi tuottaa viralliset tilastot merialueen ammattikalastuksesta, kalan tuottajainnoista, vesiviljelystä, kalajalosteiden tuotannosta, kalan ulkomaankaupasta sekä riistasaaliista. Kalatalouden yritystaloustilasto esitetään sisällytettäväksi Suomen Virallisen Tilastoon.

Merialueen ammattikalastus- ja hintatilastot sekä vesiviljelytilasto ovat EU-tilastoasetusten mukaisia suoria velvoitteita. Tilastoaineistoista tuotetaan tiedot EU-tiedonkeruuohjelman vähimmäisohjelman mukaisesti laivaston kapasiteetista, saaliista ja maihintuonnista, pyyntiponnistuksesta, yksikkösaaliista, vapaa-ajankalastuksesta, jalostustuotannosta sekä kalastus- ja jalostusyritysten taloudesta. Tilastotoimi osallistuu mm. EU:n työryhmiin ja Eurostatin sekä kansainvälisten järjestöjen tilastoryhmien toimintaan.

Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen seurantaa ja raportointia valmistellaan yhteistyössä MMM:n riistahallinnon ja METLA:n kanssa.

KALANTUTKIMUS

Kalantutkimustoiminnalla edistetään kala- ja rapuvarojen kestävää hyödyntämistä sekä turvataan kala- ja rapukantojen tuotantokykyä tuottamalla kalavesien hoitoa ja ohjausta varten luotettavia ja ajantasaisia tutkimustuloksia ja tietoja.

Kalavesien tilaa ja kunnostusten vaikutuksia koskevissa tutkimuksissa tuotetaan tietoa muuttuvan ympäristön ja vesistökuunnostusten vaikutuksista kaloihin, kalavesien tilaan ja kalatalouteen. Tuloksia sovelletaan kalakantojen ja kalavesien hoidossa sekä kalavesien tilan arvioinnissa ja kunnostamisessa. Vuonna 2008 tutkimusten painopiste on Itämeren tilaan, sisävesien kunnostamiseen ja ympäristömyrkyihin liittyvissä kalatalouskysymyksissä. Uutta tietoa saadaan mm. rannikkovesien kalojen lisääntymisalueiden tilasta ja jokivesistöjen kunnostuksiin liittyvistä tutkimuksista. Lohi, muut vaelluskalat ja silakka ovat kalakantojen tilaan kohdistuvan tutkimuksen painopistelajeja, mutta myös tärkeimmät rannikon ja sisävesien kalakannat ovat enenevässä määrin tutkimuksen kohteena.

Kalavarojen hyödyntämistutkimuksissa tuotetaan tutkimustuloksia ja ratkaisumalleja, jotka edistävät kalakantojen taloudellisesti tehokasta ja ekologisesti kestävää, monimuotoisuutta säilyttävää hoitoa ja hyödyntämistä. Vuonna 2008 rannikko- ja sisävesikalastukseen liittyen etsitään kalastustapoja ja kalastuksen säätelyn keinoja, joilla pystytään turvaamaan kalakantojen luontainen lisääntyminen ja parantamaan istutusten tuloksellisuutta niin, että sekä ammatti- että vapaa-ajankalastuksen edellytykset säilyvät. Arvokalakantojen, kuten lohen, taimenen ja siian elpymistä

ja elinvoimaisena pysymistä tukevaa tutkimusta tehdään sekä sisävesillä että rannikolla. Kalojen luontaisen lisääntymisen elvyttämiseen tähdätään Vuoksen vesistöissä Saimaan järvilohen ja nieriän osalta sekä Keski-Suomessa järvitaimenen osalta. Kalakantojen geneettisiin eroihin perustuvia tutkimusmenetelmiä hyödynnetään osana useita tutkimushankkeita. Kansainvälistä tieteellistä yhteistyötä tehdään niin kalakantojen tilaan kuin niiden hyödyntämiseenkin liittyvissä asioissa.

Istutustutkimuksissa tutkitaan kalaistutusten tuloksellisuutta ja siihen vaikuttavia tekijöitä tavoitteena istutusten tuloksellisuuden ja kannattavuuden parantaminen. Vuonna 2008 tutkimuksen painopistelaajaja ovat lohi, meritaimen ja merialueen siika. Aikasarja-analyysiä soveltaen tutkitaan lohien ja meritaimenen istutustulosten pitkän aikavälin vaihteluita ja niiden yhteyttä istutuspoikasten laadussa, kalastuksessa ja Itämeren ekosysteemeissä tapahtuneisiin muutoksiin. Kokeellisissa tutkimuksissa selvitetään mm. kahden istutuksessa eri tavalla menestyneen lohikannan (Neva/Tornionjoki) vaelluspoikasten käyttäytymistä ja kuolevuuteen vaikuttavia tekijöitä. Lisäksi vertaillaan villien ja viljeltyjen lohien ja taimenen poikasten elinkykyä koeolosuhteissa ja luonnossa. Siikaistutusten tuloksellisuutta tutkitaan värimerkinnöin kolmella eri merialueella.

Raputalousohjelmassa tuotetaan yhteistyöverkoston kanssa biologista, ekologista ja sosioekonomista tutkimustietoa Suomen raputalouden tarpeisiin. Elinympäristövaatimusten selvittämiseen liittyvien hankkeiden tulosten perusteella voidaan antaa lähtökohdat jokiravun ja täpläravun hoitoalueiden määrittämiseen. Jatkovana seuranta tehtävänä on arvioida lähivuosien saaliskehitystä. Vuonna 2008 täpläräpukantojen mahdollisia vaikutuksia arvokalakantoihin koskevat kokeelliset tutkimukset valmistuvat. Rapujen laatu ketterä tuottajalta kulutukseen kuvataan ja ensimmäiset laatumääritelmät valmistuvat. Kartoitusta rapukantojen istutushoidon tuloksista vesistötyypittelyneen valmistuu. Rapuruton torjuntaa koskevia ohjeita päivitetään uusiin tutkimustietoihin perustuen.

Vesienhoitolain ja asetuksen mukaiset tehtävät

EU:n vesipuitteidirektiivin täytäntöönpanoon liittyvät laki ja asetukset vesien hoidosta ovat valmistuneet ja kalastoa koskevat tehtävät on määrätty Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen ja kalataloushallinnon hoidettaviksi. Seurantaohjelmat käynnistetään ja kalastoon perustuvaa jokien ja järvien ekologisen tilan luokittelua kehitetään niin, että vuonna 2008 on käytettävissä kalastokysymysten osalta tarvittava tieto ja osaaminen ensimmäisiin vesienhoitosuunnitelmiin liitettävän vesien tilan arvion laatimiseksi.

Kalakantojen hoito ja arvokalojen sopimuskasvatus

Viljelykantojen hoidon ohjausyksikön tavoitteena on säilyttää viljelyn kohteena olevat kalakanat monimuotoisina sekä osaltaan turvata niiden kestävä hyödyntäminen. Tutkimustietoa hyödyntäen ohjataan tutkimuslaitoksen hoitamien kalakantojen istutushoitoa ja valtion vesiviljelytoiminnan monimuotoisuutta säilyttävää toimintaa. Vuonna 2008 jatketaan lohien kotiuttamista tutkimuksiin ja seurannoin sekä istutuksiin Kiiminki- ja Kuivajokeen. Osana kalakantojen hoidon ohjausta vastataan kalakantojen hoitoon liittyvistä tietokannoista ja eri kalalajien hoitosuunnitelmien valmistelusta. Vuonna 2008 istutetaan suunnitelmien mukaiset kalanpoikaset sekä kilpailutetaan uudet kalanpoikasten kasvatussopimukset. Inarijärven kalatalousvelvoitteen istutukset toteutetaan vuosien 2006-2010 toimintasuunnitelman mukaisesti. Päivitetään kalakantarekisterin tiedot erityisseurannan kohteina olevien kalalajien monimuotoisuuden tilan arvioimiseksi.

Lohen, järvilohen, meritaimenen ja Saimaan nieriän poikasten tuottamista sopimuskasvatuksella jatketaan. Lohen kotiutusohjelman istutuksia jatketaan suunnitelman mukaan. Poikasistutusten painopistettä siirretään uusiin kunnostettuihin jokiin ja meritaimeneen. Kalanpoikasten kasvatus-

sopimukset kilpailutetaan ja kalakantojen hoitamiseksi käytetään arvokalojen sopimuskasvatukseen ja istutuksiin noin 1,1 milj. euroa.

Sopimuskasvatuspoikasten tuotantomäärät (1 000 kpl) vuosina 2004–2010

Laji	Kanta	Istutusalue	Ikä	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Lohi	Neva	Suomenlahti	1 v.	34	65	–	150	–	100	100
	Neva	Suomenlahti – Selkämeri	2 v.	353	471	330	190	300	300	300
	Oulujoki	Perämeren alue	1 v.	–	–	214	80	–	50	50
	Oulujoki	Perämeren alue	2 v.	–	–	–	–	20	40	40
	Iijoki	Perämeren alue	1 v.	–	–	218	210	200	100	100
	Iijoki	Perämeren alue	2 v.	44	56	46	–	20	40	40
	Simojoki	Perämeren alue	1 v.	–	–	210	100	100	–	–
	Simojoki	Perämeri – Selkämeri	2 v.	55	39	30	10	–	50	50
	Tornionjoki	Perämeri – Selkämeri	2 v.	142	95	99	242	150	150	150
	Meritaimen	Iijoki	Perämeren alue	1 v.	–	–	–	–	50	50
Iijoki		Perämeren alue	2 v.	–	–	–	–	20	20	20
Lestijoki		Perämeren alue	1 v.	20	–	30	40	40	40	40
Lestijoki		Perämeren alue	2 v.	–	–	–	–	20	40	40
Isojoki		Selkämeri	1 v.	21	20	18	20	20	20	20
Isojoki		Selkämeri	2 v.	–	–	–	–	20	20	20
Ingars- kila		Suomenlahti	2 v.	10	10	6	10	20	20	20
Järvilohi	Pielisjoki	Vuoksen vesis- tö	1 v.	18	19	18	20	20	20	20
	Pielisjoki	Vuoksen vesis- tö	2 v.	62	80	61	70	70	100	100
Nieriä	Saimaa	Vuoksen vesis- tö	1 v.	43	23	51	30	20	–	–
	Saimaa	Vuoksen vesis- tö	2 v.	32	10	30	–	–	–	–
Yhteensä	1 000 kpl		1 v.	136	127	759	650	530	380	380
			2 v.	698	761	585	522	640	780	780

ELINKEINO- JA YHTEISKUNTATUTKIMUS

Tutkimuksen painoalueita ovat elintarviketalouden, elämysten ja vapaa-ajan tutkimus sekä luonnonvarojen hoidon yhteiskunnallinen tutkimus.

Elintarviketalouden tutkimus analysoi kala-, riista- ja poroelintarvikkeiden tuotannon, kaupan ja markkinoinnin rakenteita. Elintarvikeketjua tutkimalla tuotetaan tietoa luonnon ja viljellyn kalan sekä poronlihatuotteiden asemasta markkinoilla ja tarjonnan vaikutuksesta tuotteiden hintaan. Yhteistyössä yliopistojen kanssa jatketaan kalan tuotelaadun tutkimuskokonaisuutta, jonka tavoitteena on elintarvikekalan laadun ja terveellisyyden parantaminen. Tutkimuksen avulla etsitään keinoja monipuolistaa tarjontaa sekä parantaa tuotteiden ja palvelujen laatua mm. vesiviljelyn menetelmiä kehittämällä. Vesiviljelytutkimuksen tavoitteena on luoda tiedolliset edellytykset ruokakalatuotannon monipuolistumiselle, elinkeinon kannattavuuden paranemiselle ja toimintaedellytysten säilymiselle myös tiukentuvien ympäristövaatimusten vallitessa. Tutkimus kohdistuu uusiin vesiviljelylajeihin ja vesiviljelyn haitallisten ympäristövaikutusten vähentämiseen.

Kalan, riistan ja poron ympärille rakentuvaa elämystuotantoa, matkailua ja vapaa-ajanviettoa tutkitaan yhteistyössä luonto- ja maatilamatkailua tutkivien ja vapaa-ajan **tutkimukseen** erikoistuneiden tutkimuslaitosten ja -ryhmien kanssa. Tutkimuksen painopistettä siirretään vapaa-ajan kalastuksesta elämystuotannon ja vapaa-aikaan liittyvien kala-, riista- ja poroelinkeinojen tutkimukseen. Metsästyksen ja riistaan liittyvän yhteiskunnallisen tutkimuksen osuus kasvaa. Vuonna 2008 keskitytään hirven taloudellista ja yhteiskunnallista merkitystä tutkivaan hankkeeseen, jonka tavoitteena on tuottaa tietopohja hirvieläinten hoitosuunnitelmatyölle.

RIISTANTUTKIMUS

Riistantutkimus tuottaa tietoa riistan runsaudeen vaikuttavista tekijöistä, riistan elinympäristöistä ja niiden hoidosta sekä riistaeläinten ja ihmistoimintojen suhteista hallinnon, järjestöjen, kansalaisten ja tiedeyhteisön tarpeisiin. Tutkimushankkeet painottuvat riistan runsauteen vaikuttavien tekijöiden tutkimiseen sekä riistan elinympäristöihin. Kansainväliseen tieteelliseen toimintaan osallistutaan asiantuntijatehtävien sekä tutkimushankkeiden kautta.

Riistan runsauden vaihteluiden syitä tutkivissa hankkeissa tuotetaan tietoa riistakantojen kestäväää käyttöä varten. Näissä hankkeissa keskeinen osa on lisääntymisen ja metsästyksen vaikutusten selvittämisellä. Osana lisääntymisselvitystä tutkitaan lajien elinpiirin käyttöä sekä levittäytymistä uusille alueille. Etenkin sudella ja karhulla tehtävät satelliittipaikannintekniikkaan perustuvat työt lisäävät tietoa lajien levittäytymisestä ja suhtautumisesta ihmistoimintaan. Metsäpeuran vaelluskäyttäytymistä ja vasatuottoa tutkitaan satelliittipaikannintekniikkaa hyödyntäen.

Merihyljetutkimusta tehostetaan yhteistyössä kalantutkimuksen kanssa. Painopisteenä on etenkin nopeasti kasvavan hallikannan ja kalastuksen keskinäiset suhteet sekä hallien yleistyvä poikiminen Lounaissaariston ulkoluodoilla. Vesilintututkimuksessa selvitetään kantojen runsauden ja tuoton säätelymekanismeja sekä sisävesillä että saaristossa sekä vesilintusaaliin rakennetta.

Riistan elinympäristöjen ja hoidon tutkimuksessa painoaloja ovat metsä- ja maatalousympäristöjen riistan elinympäristövaatimukset, elinympäristön muutosten vaikutukset sekä riistan monimuotoisuus. Tutkimustulokset edistävät riistan tarpeiden huomioon ottamista talouskäytössä olevissa ympäristöissä. Kanalintututkimuksessa selvitetään erilaisten metsämaisemien edellytyksiä elinvoimaisten kanalintukantojen ylläpitämiseksi ja tuotetaan malleja metsikkö-, maisema- ja valtakunnantason metsäsuunnitteluun. Hirvitutkimuksessa selvitetään talvehtimisalueiden valintaan vaikuttavia metsärakenne-, topografia- ja lumisuustekijöitä. Peltoriistatutkimuksessa jatketaan laajaa maatalousympäristöjen monimuotoisuuden tutkimusta.

PORONTUTKIMUS

Porontutkimus edistää kestävän porotalouden harjoittamista tuottamalla tietoa porosta, porolaidunten tilasta ja käytöstä sekä poronhoidosta hallinnon, elinkeinoelämän, järjestöjen, kansalaisten ja tiedeyhteisön tarpeisiin.

Poron vasatuottoon vaikuttavista tekijöistä tutkitaan emän kuntoa, ravinnonsaantia ja kannan rakennetta. Selvityksiä porokannan tuottoon oleellisesti vaikuttavasta kuolleisuudesta ja kuolinsyistä jatketaan mm. radiolähetinpannoilla varustettujen yksilöiden avulla. Etenkin suurpetojen saa-

listuksen osuutta selvitetään. Poronhoidon ekologian alueelta tutkitaan eri poronhoitomallien ekologista perustaa ja tuottavuutta.

Porolaidunten tilan seuranta

Laiduntutkimuksissa jatketaan koko poronhoitoalueen kattavaa talvi- ja kesälaidunten tilan inventointia. Lisäksi tutkitaan metsä- ja maisemarakenteiden vaikutuksia porolaidunten käyttöarvoon.

VESIVILJELY

Vesiviljelyn keskeisin tehtävä on huolehtia alkuperäisten ja taantuneiden kalalajien ja -kantojen säilyttämisestä viljelyn keinoin. Menetelminä ovat emokalastojen ylläpito, maitipankkitoiminta sekä mädin ja poikasten tuottaminen kantojen elvytystä ja ylläpitoa palveleviin istutuksiin. Laajimmat kalantutkimuksen koordinoimat istutusohjelmat liittyvät Inarijärven säännöstelyn kalatalousvelvoitteen hoitoon, Perämeren jokien lohi- ja taimenkantojen elvyttämiseen sekä eteläisten merialueiden ja Saimaan alueen taantuneiden lohikalakantojen hoitoon. Poikastuotannosta merkittävä osa tuotetaan sopimuskasvatuksella.

Mädintuotannosta myydään yksityiselle sektorille yli puolet kalavesien istutushoidon alkumateriaaliksi, loppu käytetään omaan emokalankasvatukseen, poikastuotantoon ja arvokalakantojen hoitotutuksiin. Tuotannon määrää sopeutetaan markkinoiden muutoksiin niin, että tutkimuslaitoksen markkinaosuus istutuspoikasissa säilyy edelleen vähäisenä. Sarmijärven laitoksesta luopumista koskevat valmistelut jatkuvat. Osana niitä laajennetaan Inarin laitoksen poikastuotantokapasiteettia.

Vesiviljelyelinkeinon edellytyksiä tuetaan asiantuntijapalvelujen ja tuotekehityksen avulla. Tuotekehityshankkeista tärkeimpiä ovat jalostusohjelmat, joiden avulla kehitetään kirjolohen ja siian tuotanto-ominaisuuksia ruokakalaviljelyyn. Tuotantorakenteen monipuolistamiseksi kehitetään myös kuhan ruokintaviljelyä. Taantuneiden nahkiaiskantojen elvyttämistä palveleva viljelyä harjoitetaan.

Asiantuntijatyöllä tuetaan elinkeinon tuotantomenetelmien sekä laadun- ja riskinhallinnan kehittymistä, myös toimialan kehittämistä kokonaisuutena. Osallistutaan myös kansainvälisiin kehityshankkeisiin, laajimpana lähialueyhteistyö Luoteis-Venäjän kanssa. Oman viljelytoiminnan taloudellisuutta ja tuottavuutta parantaviin ratkaisuihin panostetaan.

Sääolosuhteiltaan erittäin vaikeana kasvukautena 2006 jouduttiin kalastoharvennuksiin, jotka vielä vuonna 2008 pienentävät sekä tuotantoa että tulonhankinnan mahdollisuuksia.

MUU PALVELUTUOTANTO

Muu palvelutuotanto koostuu palvelujen tulosityksikön tuottamasta maksullisesta palvelutoiminnasta sekä yksikön muista loppusuoritteista kuten lausunnoista, asiantuntijatehtävistä ja tutkimuslaitoksen omista julkaisuista. Senaattikiinteistöille myytävien kiinteistöhoitopalvelujen arvioidaan laskevan vuosittain, koska tutkimuslaitoksella ei ole liiketaloudellisesti hinnoitellen mahdollisuutta kilpailla muiden Senaattikiinteistöille mahdollisten edullisempien toimintamuotojen kanssa. Kiinteistöpalvelu ei myöskään ole tutkimuslaitoksen ydinosaa. Tutkimuslaitok-

sen tuottamien julkaisujen osuus myynnistä vaihtelee vuosittain riippuen julkaisu- tuotannon aiheista. Maksullisen palvelutuotannon tulojen arvioidaan hieman vähenevän.

VIESTINTÄ JA KEHITTÄMINEN

Viestintä ja kehittäminen vastaa tutkimuslaitoksen viestinnästä, pääyksiköiden viestinnän tuesta sekä koko organisaatiota koskevasta kehittämisestä. Palvelun tulosityksikköön on sijoitettu pääyksiköiden ja toimipaikkojen/pisteiden tutkimuslaitoksen tukitoiminnot. Viestinnän- ja kehittämisen sekä palvelujen kustannukset kohdennetaan muiden pääyksiköiden loppusuoritteita tuottaville toiminnoille, ja ne sisältyvät näiden pääyksiköiden kokonaiskustannuksiin. Loppusuoritteille kohdennettavien palvelutoimintojen kustannukset ovat noin 15 % tutkimuslaitoksen kokonaiskustannuksista.

Viestinnän kehittämisen painopisteet ovat edelleen asiakaslähtöisessä sidosryhmäviestinnässä, tutkijoiden ja asiantuntijoiden viestintävalmiuksien parantamisessa sekä tutkimuslaitoksen sisäisessä viestinnässä. Keskeisiä kehittämiskohteita ovat tutkimuslaitoksen verkkopalvelu ja asiakaslehti. Sisäisen viestinnän toimintamalleja, sisältöä ja kanavia kehitetään.

KALANVILJELYLAITOSTEN JA TUTKIMUSASEMIEN PERUSPARANNUKSET

Toimintamenomäärärahaa käytetään sellaisiin kalanviljelyn ja tutkimustoiminnan prosessien perusparannuksiin, jotka eivät kuulu vuokranantajien vastuulle. Suurimman vuokranantajan, Seenaattikiinteistöjen kanssa tehtyjä vuokrasopimuksia uudistettiin vuonna 2003 siten, että käyttäjälle tuli pääasiallinen ylläpito- ja peruskorjausvastuu vesiviljely- ja tutkimustoiminnan kiinteistä järjestelmistä ja laitteista. Näitä ovat mm. vesitysjärjestelmät, altaat, mittaus-, prosessinohjaus- ja ruokintajärjestelmät sekä näihin liittyvät tilat ja rakennelmat.

Luonnonravintolammikot on vuokrattu. Myös lammikoiden maa- ja vesirakenteiden, kalankeräilyjärjestelmien ja suojarakennusten kunnossapito on tutkimuslaitoksen vastuulla.

TUOTTAVUUSOHJELMAN AIHEUTTAMAT TOIMENPITEET

Tutkimuslaitoksen toiminta sopeutetaan vuosien 2008 - 2012 kehysten mukaan keskittymällä tutkimuslaitoksen ydintehtäviin. Tavoitteen saavuttamiseksi toteutetaan tutkimuslaitoksen tuottavuusohjelmaa 2007 – 2011, jossa on esitetty kuvaus vaikuttavuuden ja tuottavuuden parantamisen tavoitteista ja keinoista sekä edellytyksistä. Vuonna 2008 tuottavuusohjelman mukainen kehysvähennys on 400 000 euroa.

Tutkimuksessa kevennetään eläinlajien perusbiologian tutkimusta. Jatketaan kannanarviointien ja tilastojen tarpeellisuuden arviointia ja tiedonhallintajärjestelmän kehittämistä. Mädin ja poikasten tuotanto kalastettavien kalakantojen hoitotyötä palveleviin istutuksiin pienenee vähintään samassa suhteessa kuin istutusten volyyymi (noin -3 % vuodessa).

Valtiohallinnon linjausten mukaisesti jatketaan kenttä-, koeasema- ja viljelylaitosverkoston kehittämistä siten, että yksiköiden kokonaismäärä vähenee. Vuonna 2008 käynnistetään vuonna 2007 laadittu suunnitelma toimipisteiden lakkauttamisesta tuottavuusohjelman mukaan.

TULOKEHITYS

Maksullisen toiminnan tulojen arvioidaan olevan 1 925 000 euroa. EU-tutkimushankkeiden ja muiden yhteisrahoitteisten hankkeiden rahoituksen arvioidaan nousevan hieman edellisen vuosi- en tasosta. Tuloja ennakoitaan kertyvän 750 000 euroa. Vuonna 2007 yhteistoiminnasta saatavia tuottoja arvioidaan kertyvän 2 900 000 euroa, josta toimintamenoille nettoutettavat yhteistoimin- nan tuotot ovat 1 600 000 euroa ja loput ovat momentin kirjausoikeudella saatua yhteistoiminta- rahoitusta. Valtion yhteistoiminnasta saatavat tuotot on nettoutettu toimintamenoihin vuodesta 2006. Muita tuloja arvioidaan kertyvän 145 000 euroa.

HENKILÖTYÖVUOSIEN KEHITYS

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen henkilötövuosikehys on 292 henkilötövuotta.

Henkilötövuodet sisältävät toimintamonomentille budjetoidut henkilötövuodet. Henkilö- työvuosikehykseen sisältyy valtion yhteistoiminnan ja muun yhteistoiminnan henkilötövuodet. Verrattuna vuoteen 2007 henkilötövuosien kehukset vähenevät 5 henkilötövuotta. Vähennys johtuu tuottavuusohjelman mukaisista muutoksista. Maksullisen toiminnan henkilötövuodet ovat 20 henkilötövuotta.